

Zpráva o dání

INTERNÍ BULLETIN LIBERÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY

ročník 3 .

číslo 9 .

Dopis oblastním výborům a místním organizacím LDS

Dne 13. 8. se v Ústí nad Labem sešli za účasti předsedy naší strany Emanuela Mandlera zástupci severočeských oblastních organizací těchto stran: Liberálně demokratické, Křesťansko demokratické, Republikánské a Všelidové demokratické strany. Na tomto setkání byl pro podzimní komunální volby vytvořen oblastní Blok demokratických stran. Jeho působnost se omezuje pouze na okresy Ústí nad Labem a Mostu. Přítomní se shodli na tomto textu společného prohlášení:

"Vnitropolitická situace ČSFR se i nadále zhoršuje. Staré struktury přetrvávají a snaží se upevnit své pozice. Soukromé podnikání prakticky neexistuje, stát si ponechal monopolní postavení v informačních prostředcích, řízení hospodářství a ve správě obcí.

Nově vzniklý Blok demokratických stran žádá:

1. Rychlou a důslednou likvidaci starých struktur.
2. Maximální podporu soukromému vlastnictví a podnikání.
3. Rozbití informačních a hospodářských monopolů.
4. Důslednou samosprávu obcí a regionů.

Ústečtí aktivisté předpokládají, že nezůstanou osamoceni a zdůrazňují, že Blok demokratických stran je otevřen všem demokratickým stranám."

Na podporu těchto požadavků ústečtí aktivisté zároveň zorganizovali podpisovou akci.

Program Československé demokratické iniciativy

Československá demokratická iniciativa je první nezávislou politickou stranou, která v Československu vznikla od komunistického převratu v roce 1948. Od prvních počátků organizace v září 1987 pracovala v ilegalitě; její ustavující konference se konala v září 1989 a o registraci strana požádala týden před vypuknutím demokratické revoluce, 11. listopadu 1989.

Během celé této doby se vyvíjel politický program Československé demokratické iniciativy. Jeho cílem bylo odhalit příčiny vážné krize československé společnosti a státu a najít cesty k jejímu překonání. Požadavky obnovení lidské svobody a ustavení demokratického státního pořádku stanuly již tehdy v čele liberálně demokratického programu naší strany, jako základní předpoklady návratu našich národů do integrující se Evropy, jako postuláty spojující aktivní smysl individuálního osudu člověka s čínorodou existencí národa a společnosti. Toto programové úsilí se odvolávalo na T. G. Masaryka a jeho předchůdce, jakožto na svébytnou politickou tradici českého národa, vyrůstající z odkazu evropské kultury a civilizace. Tato výzva k politické práci je adresována všem občanům, věřícím i bez vyznání, jejím prostřednictvím byly program a činnost ČsDI od počátku společensky konstruktivní.

Občanské práva a svobody

ČsDI usiluje o rehabilitaci občanských svobod a práv člověka ve všech oblastech života a společnosti: v oblasti politické, hospodářské, sociální a kulturní.

To zahrnuje:

- přebudování institucí
- právní i faktickou rehabilitaci poškozených, jejíž rámec je dán mezinárodně uznanými normami a hospodářskými možnostmi státu

Jde o to, aby se v budoucnu ve společnosti uplatňovaly svobody jednotlivců i spontánně a historicky vzniklých společenství. Úlohou státu přitom musí být vytváření prostoru pro uplatnění svobodné aktivity a vytýčení rámce pro svobodnou činnost, včetně řešení případných konfliktních situací.

Jde o svobody politické: svobodu myšlení, vyznání, slova, pohybu, shromažďování a sdružování; protože ČSR je mnohonárodnostní stát, patří k těmto svobodám i svobody národních a etnických společenství. Dále se jedná o svobody hospodářské a sociální: patří k nim svoboda vlastnictví, podnikání a volného nakládání se zdroji, svoboda práce a volby zaměstnání a konečně svobody spotřebitelské.

Základním smyslem státu má být podle programu ČsDI neustálé vytváření prostoru pro svobodu a aktivitu jednotlivce. Tato soustava politických hodnot má být zajištěna systémem zastupitelské /parlamentní/ demokracie, - jakožto samosprávy obcí, přirozených regionálních celků i celého státu. Zastupitelský systém má být doplněn v případech mimořádného významu pro společnost prvky přímé demokracie /referendum/ a zabezpečen demokratickou ústavou.

Zvláštní, nezastupitelné místo v ústavě musí mít ochrana menšin /národnostních, etnických, názorových/ jako uskutečnění principů profilujícího demokratický charakter společnosti a právě tak stanovení podmínek pro svobodnou a rovnoprávnou činnost politických stran, které se ucházejí o přízeň voličů ve svobodných volbách. Výkonná složka /vláda/ je odpovědná příslušnému zastupitelskému orgánu.

Státnost

Základním principem čs. státnosti je federativní uspořádání státu. V oblasti zákonodárné je současný systém dědictvím minulosti - neumožňuje účelnou a pohotovou práci zákonodárných orgánů.

ČsDI se bude zasazovat o jeho zjednodušení a zhospodárnění. Je přitom třeba zachovat kombinaci národnostního a čistě politického zastoupení, se zákazem majorizace ve vztahu česká republika - slovenská republika a se zaručením práv národnosti, včetně práva veta v otázkách jejich bezprostředních zájmů. Tomu nejlépe odpovídá dvoukomorový systém, který ovšem bude třeba modifikovat podle dnešních potřeb.

Výkonnou moc je třeba v co největší míře přenést na národní vlády, zrušit přebujelá hospodářská ministerstva a zabránit zbytečné duplicitě mezi federální a republikovou úrovní.

Federální vládu je třeba omezit na správu nezbytně nutných společných záležitostí /zahraničí, armáda, finance/.

Je třeba rovněž přebudovat územní uspořádání České republiky: zásadou by zde měla být co největší autonomie obcí, oddělení samosprávy od státní správy a významné posílení úlohy samosprávy ve všech oblastech života obcí, okresů a zemí. I zde jde především o účelnost a hospodárnost.

Místo nevyhovujícího uspořádání krajského navrhuje ČsDI návrat k tradičnímu zemskému zřízení; Česká republika by se v budoucnu měla sestávat ze země české a země Moravsko - slezské. Vrcholným orgánem každé země by byl zemský výbor, s oddělenou samosprávnou a pověřenou výkonnou složkou, přičemž složka výkonná by byla samosprávě zodpovědná.

2. Národnostní program

Československo je mnohonárodnostním státem. Federativní uspořádání Československé republiky tuto skutečnost respektuje v tom smyslu, že se snaží řešit politické otázky národního charakteru spojené se vztahem mezi Čechy a Slováky, přesněji řečeno mezi Čechy žijícími v Čechách a Slováky žijícími na Slovensku. Z fundamentálního významu, který má tento vztah pro existenci Československa jako státu, vyplývá i nezbytnost federální struktury pro jeho další existenci.

Národní republiky by měly mít jistotu, že jejich práva nebudou redukována na úroveň pouhých "zemí", tedy historicko-administrativních celků, bez plné národní specifiky, jakými se snad v budoucnu opět stanou země Česká a země Moravsko-slezská.

Na druhé straně práva jednotlivých republik by neměla narušovat charakter federace jako suverénního státu /neměla by ji měnit na pouhý spolek konfederovaných států/. Federální orgány by si mimo jiné měly zachovat nadřazenou schopnost hájit zájmy občanů federace ve všech jejích částech /jako je tomu např. v USA, kde federální úřady mohou účinně bránit diskriminačním praktikám realizovaným jednotlivými státy unie/.

Náš stát není obýván pouze Čechy a Slováky. Žijí zde Maďaři, Rusíni - Ukrajinci, Poláci, Romové, Němci, Židé a pravděpodobně i někteří další. Žijí zde také Češi usazení na Slovensku a Slováci v Čechách. Národnostní potřeby všech těchto skupin nejsou federálním uspořádáním uspokojovány ani v té nejmenší míře. Tyto potřeby by nemohly být plně uspokojeny ani žádnou formou územní autonomie /což nevylučuje pozitivní význam případné autonomie v některých dílčích případech/.

V této situaci se jako jedině účinné zdá být neteritoriální řešení, tedy řešení založené na principu personálního práva .

Občané "nerepublikových" národností /včetně Slováků z Čech a Čechů ze Slovenska/, jejichž počet přesahuje nějakou minimální hranici /např. 20 000/, by v tomto pojetí měly rezervován určitý počet poslaneckých míst /národnostní poslanci/ ve sněmovnách jednotlivých republik a ve sněmovně národů. Tito poslanci by měli poradní hlas. Byli by voleni v rámci velkých /případně celorepublikových/ volebních obvodů pouze občany dané národnosti. Kromě toho by se tito občané samozřejmě zúčastnili i normálních voleb.

Navrhovaný systém zabezpečení národnostních práv se zdá být účinnější než prostý systém poměrného zastoupení /který je také účinnou formou zabezpečení práv menšin nejrozličnějšího typu/. Při systému poměrného zastoupení nemůže totiž např. sociální demokrat romské národnosti hlasovat i pro sociální demokraty i pro Romy. Musí hlasovat pro stranu Romů anebo naopak.

3. Zahraniční politika

Změněná politická situace v Evropě otevírá našemu národu a státu cestu k tomu, abychom se opět začlenili do rodiny civilizovaných evropských zemí. Současně vyvstává nutnost reagovat na nově se utvářející mocensko-politické poměry ve střední a východní Evropě, které jsou dány jednak oslabením moci SSSR a jeho vlivu v této oblasti, jednak nevyhnutelným budoucím sjednocením Německa.

Střední Evropa byla v minulosti místem mnohých národních a mezistátních konfliktů. Pro naši národní a státní bezpečnost i pro naše začlenění do Evropy je krajně důležité překonat toto dědictví minulosti a vytvořit partnerské, přátelské vztahy mezi námi a našimi sousedy. Týká se to v první řadě těch, kteří jsou nám historicky a kulturně nejbliže - Rakouska, Maďarska a Polska.

Neméně důležité je překonat minulost ve vztahu k budoucímu znovusjednocenému Německu. Česko-německé vztahy v průběhu evropských dějin měly pro nás v zásadě pozitivní význam; už proto je žádoucí odstranit nánosy nedůvěry a nepřátelství, vyvolané událostmi posledních šedesáti let. Je třeba zahájit otevřený rozhovor o bolestných otázkách této doby, počínaje rozbitím předválečné ČSR a konče odsunem tří miliónů sudetských Němců. Naše politika vůči Německu by měla být politikou smíření a spolupráce.

ČSFDI navrhuje vytvořit institucionální základnu v podobě středisek středoevropské spolupráce, která by nahradila tzv. "kulturní střediska" východoevropských států z doby uplynulého režimu. Tato střediska by měla mít nejen osvětovou, ale i koordinační a organizační úlohu, a neměla by se omezovat pouze na otázky kultury v úzkém slova smyslu.

Proces evropského sjednocování a spolupráce není jistě omezen pouze na střední Evropu. v jeho rámci je třeba obnovovat a posilovat spolupráci se západoevropskými zeměmi. S některými z nich /Francie, Velká Británie/ nás pojí přátelské svazky z minula, západoevropské země vesměs podporovaly demokratizační snahy v době komunistické nadvlády. Zvláštní úlohu mohou hrát naše vztahy s malými západoevropskými státy, jejichž zájmy se s našimi v mnoha ohledech kryjí. Do oblasti evropské spolupráce patří i USA a Kanada jako plnoprávní účastníci helsinského procesu.

Evropská spolupráce předpokládá nutně i účast SSSR. Plné zapojení SSSR do tohoto procesu souvisí s jeho vnitřní demokratizací. Chceme podporovat demokratické tendence v SSSR a současně respektovat jeho vnitřní zvláštnosti, vyplývající z těžkých problémů, s nimiž se tato země na své cestě k demokracii setkává. Je důležité, aby v SSSR byly přitom respektovány mezinárodně uznané normy, k nimž patří i právo národů na sebeurčení.

4. Hospodářská politika a sociální jistoty

Celostátní hospodářská politika musí důsledně vycházet z požadavků tržní ekonomiky. Základním předpokladem pro řádnou funkci takové ekonomiky je existence soukromých podnikatelských subjektů různých typů, které vytvářejí ovzduší zdravé soutěže - konkurence a tím rozvíjejí tzv. trh spotřebitele, tedy v podstatě přirozené vztahy mezi výrobcem a odběratelem.

Státní podnikání je možno považovat v principu za druhořadé. Dlouholetá praxe v nejrůznějších částech světa prokázala, že tento typ podnikání je neefektivní, potlačuje osobní iniciativu a zájem na dosažených výsledcích, a že vede k byrokratickému stylu práce řídicích složek. mělo by se omezit na vybraný okruh činností, kde může ze srozumitelných důvodů lépe zajistit požadavky veřejného zájmu než podnikání soukromé.

ČsDI proto požaduje, aby stát zákonodárnými prostředky vytvořil prostor pro svobodné soukromé podnikání, a tím i pro rozvoj tržní ekonomiky. Veškerá podnikatelská činnost by měla být usměrňována pouze ekonomickými nástroji a omezována jen tehdy, jestliže by ohrožovala jiné občanské svobody či zájmy. v této souvislosti je třeba zdůraznit nutnost ochrany zájmů ekologických.

Pro povzbuzení podnikatelské iniciativy je třeba vyřešit majetko-právní otázky vlastnictví výrobních prostředků a nastoupit cestu jejich uvážlivé privatizace. Zemědělskou půdu je nutno navrátit právoplatným vlastníkům, pokud o to požádají a zaručí její řádné obdělávání. v ostatních případech, zejména ve sféře průmyslu, by stát měl nadále vystupovat jako správce /nikoli vlastník/ svěřeného majetku a organizovat jeho postupné "odstátnění". Privatizační proces by se měl opírat především o akciovou účast občanů a investice cizího kapitálu, opět při respektování vyšších národních zájmů. Je zřejmé, že přechodné období státní správy a podnikání může trvat řadu let, zejména u velkých komplexů.

O konečném podílu státní podnikatelské účasti musí rozhodnout společenská praxe.

ČsDI si uvědomuje, že nastávající změny vyvolají těžkosti v hospodaření podniků i na spotřebitelském trhu. Jsme připraveni podpořit protiinflační koncepci vlády a uvědomovat občany o nutnosti dočasného omezení spotřebitelských nároků.

na druhé straně je třeba regulovat tempo reformy právě s ohledem na sociální souvislosti tak, aby nedošlo k vážnému poklesu životní úrovně obyvatelstva. Tyto zřetele může zajistit vyvážená politika opírající se o účinnou spolupráci s nově vznikajícími odborovými svazy. Současně je třeba, aby zásady takové politiky pronikly do jednotlivých podniků a organizací a mohly tak být zajišťovány z "zdola".

5. Zemědělství

V zemědělské oblasti se ČsDI staví za prosazení dispozičního práva s půdou pro její vlastníky, bez ohledu zda jsou nebo nejsou přímými výrobci v zemědělství. Podobně se stavíme za právo vlastníků lesů a vod.

Jako ideál vidí strana rozvoj rodinných farem bez přehnané chemizace, mechanizace a intenzifikace zemědělství, které dosud přinášely problémy s ovzduším, půdou a potravinami. Omezení státních zásahů se musí projevit v tom, že se po počáteční drobné podpoře soukromého sektoru na úkor zbytnělého sektoru státního a družstevního, úplně zastaví jakákoliv dotační politika, právě tak jako zásahy do zemědělství. Předpokládáme, že toto bude zcela soběstačné, že ceny zemědělských produktů budou ovlivňovány posléze pouze trhem a daněmi, spolu s finanční politikou státu. To vytvoří podmínky pro zdravou soutěživost a objektivní velikost zemědělských farem.

Liberalizace zemědělského zákonodárství umožní zrušit monopol nadměrně velkých, uměle udržovaných a zemědělství často ani nesloužících celků, které se projevují jako retardační fenomén naší politiky.

ČsDI se staví za přesné vymezení státního monopolu v těžbě úzkého okruhu nerostných surovin /zlato, drahé kovy/ přičemž vychází z názoru, že nerostné suroviny mají být nedílnou součástí pozemků, jejichž vlastníci mají právo s nimi nakládat podle zákonů.

6. Životní prostředí

ČsDI považuje cílevědomé zlepšování životního prostředí a ochranu přírodních zdrojů za nezbytnou součást společenského a ekonomického rozvoje. Vychází ze zásady, že profylaxe je lepší než léčení, a proto se chce podílet svou činností na těchto hlavních úkolech:

- dosáhnout ekologického uvědomení společnosti založeném na systému hodnot preferujících dlouhodobé komplexní cíle před krátkodobými a dílčími;
- zavést informační systém umožňující dokonale seznámit nejširší veřejnost se všemi problémy životního prostředí a přírodních zdrojů;
- přijmout legislativní opatření zabezpečující komplexní ochranu a tvorbu životního prostředí a všech jeho složek, s vyloučením veškerých výjimek ze zákonů, jimiž se dosavadní právní ochrana zpochybňovala;
- vytvořit organizační struktury řízení, ochrany a tvorby životního prostředí zcela založené na prioritním významu ekologických potřeb společnosti;
- ustanovit kontrolní orgán zcela nezávislý jak na výrobních rezortech tak na územních správních orgánech /dosavadní NV/ a disponující náležitými pravomocemi, personálním a hmotným vybavením;
- vybudovat ucelený systém ekonomických nástrojů k ochraně a tvorbě životního prostředí, který zabezpečí, že hospodářská činnost nepřihlízející k potřebám životního prostředí bude finančně neefektivní a tedy nadále neperspektivní;

Za důležitou součást řešení problematiky životního prostředí považujeme její úzké sepětí s ekonomickou činností. Pokládáme tedy za nutná tato opatření:

- a/ omezit energetickou náročnost v celém národním hospodářství, postupně zastavit chod tepelných elektráren spalujících nekvalitní hnědé uhlí, podstatně zvýšit bezpečnost a efektivnost jaderných elektráren a znovuvybudovat sítě malých vodních elektráren;
- b/ důsledně restrukturovat průmysl s cílem omezit těžké strojírenství mimořádně zatěžující životní prostředí, zavádět průmyslové výroby s nízkoodpadovými a bezodpadovými technologiemi;
- c/ přejít k ekologicky výhodnějším výrobním postupům v zemědělství, odstranit nadměrnou chemizaci v tomto odvětví, zastavit neuvážené a přírodě škodlivé tzv. náhradní rekultivace, zajistit výrobu zdravotně nezávadných potravin;
- d/ snížit dopravní náročnost ekonomiky a tím i škodlivé dopady na

životní prostředí, zavádět ekologicky výhodnější způsoby dopravy /používání bezolovnatého benzínu, katalyzátorů u motorových vozidel, v městské dopravě pak trolejbusů, tramvají a cyklodopravy/;

- e/ podřídit investiční výstavbu takovým normám, které zabezpečí, aby žádný objekt nemohl být vybudován bez odpovídajících opatření k ochraně životního prostředí;
- f/ podporovat ta výrobní odvětví, která zajišťují výrobu zařízení na ozdravění životního prostředí.

ČSDI usiluje nejen o podstatu zlepšení kvality vody, půdy a ovzduší, ale i tvorbu a ochranu zeleně, zachování druhové pestrosti rostlin a živočichů a vytvoření ekologické stability krajiny.

7. Zdravotnictví

Z hlediska zdravotního stavu obyvatel se Československo řadí na jedno z posledních míst v Evropě. Tato situace je zaviněna v první řadě špatným životním prostředím, po všech stránkách nevyhovující výživou a životním stylem. Opatření k nápravě musí tedy směřovat především do těchto oblastí.

Jedním ze základních předpokladů ke zkvalitnění práce rezortu zdravotnictví spatřuje ČsDI v odstranění jednostranné závislosti pacienta na jemu určeném lékaři, Podporujeme proto rozvoj soukromého podnikání i ve zdravotnictví. Úkolem státu je garantovat základní úroveň lékařské péče o každého občana odpovídající ekonomickým možnostem. Kromě toho by měl každý mít možnost vybrat si jakýkoli další stupeň pojištění. Toto pojištění by bylo založeno na komerční bázi.

Důležitou roli při upevňování zdraví obyvatel musí sehrát veterinární lékařství. V duchu zásady "zdravím zvířat ke zdraví lidí" se stává jeho hlavním úkolem zabezpečení zdravotní nezávadnosti a biologické plnohodnotnosti potravin živočišného původu. Aby veterinární kontrolní orgány mohly být vskutku důsledné a nekompromisní, bude nutné vybavit je dostatečnými pravomocemi a dosáhnout jejich plné nezávislosti na výrobní a zpracovatelské sféře.

8. Církevní politika

ve vztahu k církvím a k věřícím občanům vychází ČsDI ze zásad svobody, demokracie a plurality. Všechny církve a náboženské společnosti zaujímají rovnoprávné místo ve společnosti, nikdo tedy nesmí být diskriminován, ale ani preferován s ohledem na členství v některé z církví, nebo naopak proto, že k žádné církvi nepřísluší.

Budeme podporovat konstruktivní dialog mezi církvemi na všech úrovních, i v rámci celé společnosti zejména o nejasných nebo sporných otázkách minulosti i současnosti. ČsDI klade na přední místo svobodu jednotlivce, přitom se otvírá věřícím i nevěřícím. Všichni mají mít stejnou možnost vyslovit a propagovat svůj názor, žít i jednat podle dobrovolně přijatých zásad, v souladu se svým svědomím, samozřejmě v rámci platných zákonů, a to v životě soukromém i veřejném.

Žádná církev nebo náboženská společnost se nepodílí přímo na správě státu, ale ani stát nezasahuje do interních záležitostí církví /např. v otázkách bohoslužeb, personálu, organizace, náboženského vzdělávání a výchovy, církevního tisku apod./. ČsDI se vyslovuje pro neodvislost církví od státní správy. Státní a církevní forma sňatku má být rovnocenná.

Považujeme za nezbytné prosazovat skutečně objektivní výuku o náboženství na školách všech stupňů, ale také vznik alternativních škol - církevních i soukromých, kde by rodiče měli možnost křesťanské výchovy svých dětí.

ČsDI podporuje sociální a dobročinnou práci církví, zejména péči o zdravotně postižené, staré nebo jinak handicapované lidi. Duchovním má být umožněna návštěva v nemocnicích a věznicích spojená s pastoračí nebo s výkonem bohoslužby.

9. Rodina

ČsDI usiluje o to, aby rodina byla opět ve větší míře místem důvěry, bezpečí a důstojného rozvoje osobnosti. Je třeba posílit její úlohu ve společnosti, ale také podpořit její vnitřní soudržnost a svébytnost - mimo jiné má zásadní vliv na výchovu dalších generací, v tom ji nemůže zastoupit žádná instituce. Rodinu však nelze chápat jen jako účelový svazek k výchově dětí, ale jako přirozené nejvyšší společenství lidí, které má účel samo v sobě - tedy i v případě bezdětného manželství.

Jen zdravě fungující rodina podporuje růst svobodné, všestranně rozvinuté osobnosti a zpětně jen odpovědní a čestní lidé jsou pro ní zárukou. ČsDI považuje za důležité, aby takové vlastnosti byly preferovány, případně rehabilitovány.

Samo o sobě by to nestačilo, kdyby rodina žila ve stálé tísní prostorové, časové i sociální. Neúměrná zaměstnanost žen je v převážné většině ekonomickou nutností. Pokrok ekonomiky má postupně umožnit ženě zůstat v domácnosti a věnovat se dětem, nebo se uplatnit v zaměstnání, podle vlastního uvážení. Považujeme za nutné podpořit tento proces speciálními a existenčními programy pro ženy pečující o dítě - např. finanční podpory, zprostředkování vhodné domácí práce, nižší pracovní úvazek apod.

Závažným problémem pro řadu rodin je trvalý nedostatek bytů. ČsDI bude podporovat renovaci starých i vhodnou výstavbou nových bytů. Mladé rodiny je potřebují pro plněhodnotný život a nezřídka i pro vlastní existenci. Máme za to, že je třeba preferovat zejména byty vícegenerační.

Děti, které z nejrůznějších důvodů žijí mimo vlastní rodinu, mají vyrůstat v prostředí, které ji co možná nejvíc připomíná. Kromě vhodných podmínek pro adopci takovou možnost nabízejí různé formy dětských vesniček SOS. Jejich vznik a rozvoj považujeme za neméně důležitý.

10. Staří a zdravotně postižení občané

Každá společnost je hodnocena podle toho, jak se chová ke svým slabším a bezbranným příslušníkům. Těmi jsou bezesporu staří nebo tělesně či jinak postižení, mnohdy postavení na okraj společnosti.

ČsDI bude napomáhat jejich zrovnoprávnění.

Pokud staří lidé mohou a chtějí uplatnit své zkušenosti v zaměstnání, měla by jim v tom společnost pomáhat, umožnit jim aktivní účast na veřejném životě. Manželství starých lidí je třeba chápat jako plnoprávnou rodinu. Výše důchodů má být vyrovnána tak, aby tato kategorie občanů nemusela žít na hranici nouze; s tím souvisí i kvalitní sociální péče o osoby těžko pohyblivé, které nechtějí opustit domov. ČsDI podporuje vznik takových zařízení či ústavů, kde by mohli žít i lidé, kteří se již o sebe nemohou postarat sami.

Obdobný zájem si zaslouží i lidé zdravotně postižení. Všude, kde se o postiženého stará vlastní rodina, má být všestranně a v potřebné míře podpořena. V ústavech pro postižené, zejména děti a mládež, je třeba vytvořit opravdu lidské podmínky pro život, blízké rodinným /menší počet, různý věk apod./. Přitom je nutno připravovat obyvatele takovýchto ústavů k plnému zapojení se do veřejného života. Na to navazuje potřeba budování vhodných staveb a vybavení příslušných pracovišť /bezbariérové domy a nákupní střediska, literatura ve slepeckém písmu atd./. V neposlední řadě i působení na značnou část veřejnosti, která pohlíží na postižené s odpořem nebo s nemístnou lítostí a chová se k nim jako k méněcenným.

ČsDI bude podporovat vznik státních, církevních i soukromých zařízení, kde by zdravotně postižení lidé nacházeli domov, společnost přátel a pracovní uplatnění.

11. Školství

Koncepce musí vycházet z ústavy a výuka vedena v duchu humanismu a vlastenectví.

Vzhledem k potřebě harmonického vývoje dítěte, bude ČsDI podporovat zřizování mateřských škol, do nichž budou děti přijímány od tří let, jako dosud. Nevylučujeme tendenci k tomu, aby i ve vlastnictví a způsobu ^{vedení} mateřských škol došlo k pluralizaci, při zachování obecných zásad pro optimální rozvoj dětské osobnosti.

Základní tézí pro vlastní vzdělávací soustavu je respektování ucelenosti a komplexnosti výchovy a výuky, s důrazem na rozvoj dovedností podle individuálních schopností a zájmů jedince.

Stát garantuje plnění školní povinnosti ve stanoveném rozsahu, stanovuje kritéria pro výkon učitelského povolání, stanovuje a kontroluje obsahové minimum osnov a jejich plnění na úrovni základní školní docházky.

Stát rovněž stanoví základní, zejména hygienické, normy pro provoz škol všech stupňů.

V rámci těchto intencí ČsDI rovněž podporuje pluralizaci škol všech stupňů po stránce zřizovací, organizační, co do rozsahu i obsahu.

Pokud jde o financování školství, měla by všechna zařízení fungovat jako samofinancující se subjekty, s plnou tvorbou příjmů. Stát garantuje financování základního školství, při možnosti přispívání jiných právnických osob, podílí se na financování ostatního školství.

Základní školy jsou bezplatné, v ostatním školství je možný podíl na jeho financování platbou školného.

Základní školní docházka by měla být devítiletá, od 6 do 15 let. Ve vyšších ročnících s diferenciací dle oborů a schopností.

Střední školství maximálně 4leté, kromě výjimek. Specifikace klasických středních škol je nezbytná, právě tak jako důsledné rozlišování mezi střední školou /s maturitou/ a učilištěm. V oblasti učňovského školství je rovněž žádoucí maximální pluralizace, zejména v praktické výuce.

Vysoké školství budiž vnitřně autonomní, s liberalizovaným systémem studia, s možností paralelního studia. Rozhodování o jeho struktuře, přijímacích zkouškách a dalších otázkách budou v kompetenci vedení školy. ČsDI i zde podporuje maximální zřizovací pluralitu.

12. Věda

Věda je stejně jako školství investicí do budoucnosti. Jedině s pomocí rozvinuté vědy se můžeme opět zařadit mezi nejvyspělejší země světa. Je tedy nutné postupně zvyšovat výdaje na vědu, zefektivnit práci vědecké základny a soustředit se na prioritní směry vědeckotechnického rozvoje. Soustředění se na prioritní směry nesmí však znamenat zánik ostatních oborů, pokud v nich dosahujeme světové úrovně.

K zefektivnění československé vědy je dle našeho mínění třeba podniknout následující kroky:

- propojit výzkum s vysokými školami
- zajistit širokou autonomii ústavů a škol
- umožnit co nejtěsnější spojení s vědou světovou
- přejít na nové systémy financování a hodnocení vědy.

Kultura

Kultura je významnou součástí života moderního národa.

Měla by se rozvíjet paralelně ve dvou oblastech, které spolu volně souvisejí. První z nich je profesionální kultura na vysoké úrovni, druhá lidová kultura, propojená s činností kulturně - osvětovou.

Základem profesionální kultury musí být soukromé podnikání v oblasti nakladatelství, divadel, filmového průmyslu, hudební produkce atd.

Základem lidové kultury pak široce rozvětvená spolková činnost, jež má u nás z minulosti bohatou tradici.

Kultura je jednou z oblastí národního života, jež si vzhledem ke svému významu zasluhuje dotaci. Na těch je nutno zainteresovat především velké průmyslové podniky, které tak mohou přispět k propagaci svého dobrého jména. Tyto soukromé dotace bude nutno doplnit - uvážlivými dotacemi státními. Významnou úlohu zde mohou sehrát nadace pro podporu české kultury, ať již soukromé nebo smíšené /to je se státním podílem/. Stát se přitom musí vyvarovat jakékoliv řídicí úlohy, řízení nadací by mělo být v zásadě na státu nezávislé. Účast kvalifikovaných odborníků na řízení nadací zajistí, že podpora bude poskytována kvalitnímu, zejména mladému umění.

Naše kultura musí být otevřena světu. Součástí promyšlené kulturní koncepce je propagace české kultury v zahraničí a otevřenost české kultury vůči Evropě. ČSFR se chce do budoucna v rámci svých možností spolupodílet na pořádání mezinárodních setkání umělců a producentů.

Na úrovni lidové kultury je třeba pěstovat styky zejména s obdobnými organizacemi a institucemi sousedních zemí: z toho hlediska je významná podpora kulturního života národnostních a etnických menšin, které v tom mohou hrát významnou zprostředkující úlohu. České kulturní svazy a spolky musí též navazovat styky s krajianskými kulturními a vzdělávacími spolky v zahraničí a ČSFR jim v tom chce být nápomocna.

13. Sport a tělovýchova

S ohledem na všechna fakta o zdraví naší populace, musí být v centru pozornosti i naší strany úloha sportu a tělovýchovy. Na její podporu chceme i my přispět prosazováním těchto základních podmínek:

- podporovat výkonnostní a masový sport
- státní dotace na tělovýchovu a sport budou tvořit nejvíce třetinu financí jednot
- v oblasti vrcholového sportu prosazovat profesionalismus, a tím odstranění středisek vrcholového sportu
- v tělovýchovných jednotách vytvořit profesionální družstva založená na principech svobodného podnikání; finanční zabezpečení těchto družstev bude výhradně v pravomoci tělovýchovných jednot, případně jejich sponsorů
- jednotlivé sportovní svazy budou zabezpečovat reprezentaci země na mistrovstvích světa a Evropy; bez státních dotací se příprava sportovců, zvláště u tzv. malých sportů, neobejde. Dbát, aby finanční výdaje na vrcholový sport byly co nejmenší, účelně vynaložené - zaměřit hlavně "výletům" funkcionářů na tyto sportovní události
- podporovat výrobu sportovního nářadí, oblečení, obuvi a jízdnicích kol, protože dosavadní režim toto hrubě zanedbal
- usilovat, aby branci a vojáci základní služby byli připravováni pro obranu vlasti hlavně po fyzické stránce, tj., aby se hlavně věnovali sportovní zdatnosti místo politických školení a brigád
- rozšířit počet hodin tělesné výchovy na školách, nešetřit na výstavbě hřišť pro děti a mládež
- zřídit ministerstvo sportu a mládeže místo dosavadního ÚV ČSTV.